

Neeme Nõmme
OÜ Wellhold
neeme.nomme@wellhold.ee

Teie 04.03.2025

Meie 15.05.2025 nr 13-3/1040-2

Vastuskiri

Täname arvamuse esitamise eest Eesti-Läti neljanda elektriühenduse trassialternatiivide kohta.

Hetkel oleme Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu koostamise etapis, mille käigus kaalutakse tulevasele elektriliinile erinevaid võimalikke asukohti. Selleks, et oleks võimalik asukohti omavahel võrrelda ja tagada kõigile huvitatud isikutele ja laiemale avalikkusele tõhusad võimalused kaasa rääkida, on esialgsed alternatiivsed asukohad avalikustatud.

Tulenevalt planeeringumenetluse vältel täpsustunud asjaoludest ja trassialternatiivide kohta esitatud suurest hulgast ettepanekutest planeerida Saaremaale üks õhuliin esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Elering ASle ettepaneku kaaluda võimalusi Saaremaale kahe õhuliini asemel ühe rajamiseks.

Elering ASi põhjendatud hinnangust selgub, et arvestades planeeringu eesmärki ja kaaludes võimalikke riske muuhulgas varustuskindluse tagamisega on võimalik planeeringu eesmärke saavutada ka ühe 330-kilovoldise liiniga. See tähendab, et Saaremaale ning ranniku uue alajaama ja Lihula uue alajaama vahele planeeritakse üks 330 kV liinikoridor. Õhuliini trassikoridori laiuseks planeeringus jääb 140 m, maakaabli trassikoridori laiuseks 20 m ja merekaabli trassikoridori laiuseks 432 m. Tegelik ruumivajadus saab olema väiksem, sest planeeringu käigus arvestatakse laiemate koridoridega, et projekteerimisel oleks võimalik asukohta täpsustada.

Käesoleva eriplaneeringuga samal ajal läbi viidav hoonestusloa menetlus ning eriti selle algatamise eel väljendatud seisukohad ei ole planeeringu koostamisel siduvad. Arvestades, et riigi eriplaneeringu menetlus sai alguse varem, tuleb vastupidi, hoonestusloa menetluses arvestada planeeringuga.

Käesolevas planeeringus mandri ja saaremaa vahelistele kaablitele on Elering paralleelselt taotlenud ka hoonestuslube, ning ehitusõigus otsustatakse neile hoonestuslubade käigus.

Põhimõttelise valiku, et planeeringumenetluse käigus keskendutakse ennekõike õhuliini asukoha valikule, langetas Vabariigi Valitsus juba eriplaneeringu algatamisel (vastavalt korralduse seletuskirjale „Elektriühendus kavandatakse maismaal valdavalt 330 kV õhuliinidena“). Seda, et õhuliini eelistamine maakaablile on erinevatest aspektidest ratsionaalne, on lähemalt selgitatud juba varasemalt avalikustatud asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH programmi

dokumendis, peatükis 2.3.

Selgitame, et eeltoodud lähteseisukohti arvestades võrreldakse planeeringumenetluses alternatiive mitte pelgalt ehitusmaksumusest, vaid majanduslike mõjude osana hinnatakse ka hoolduskulusid, ehk arvestatakse elueakulu.

Selgitame, et antud juhul piirdub planeeringulahendus ruumiliselt Saaremaa lääneosasse kavandatud alajaamadega. Koostatava planeeringuga ei anta ehitusõigust maakaabelliini rajamiseks Lääne-Saaremaal alajaamast rannajooneni. Seega ei ole käesolevas planeeringumenetluses kavas (erinevalt Teie poolt välja toodust) anda ehitusõigust täpsemalt kindlaks määramata alale ning puudub vastuolu planeerimispõhimõtetega.

Eriplaneeringu ruumilise ulatuse piiritlemine eelkirjeldatud viisil on möödapääsmatu arvestades, et tänasel päeval ei ole veel teada, kuhu kavandatakse Eestit ja Lätit ühendav merekaabel ja kus asub sellest tulenevalt elektriühenduse täpne asukoht rannajoonel. Vastav asukoht selgitatakse välja paralleelselt menetluses olevas hoonestusloa menetluses.

Merekaablit ning käesolevas planeeringus käsitletavaid alajaamu ühendava maakaabli täpne asukoht valitakse projekteerimistingimustega, mille menetluses on Teil soovi korral võimalik kaasa rääkida ning panustada sellele parima võimaliku asukoha leidmisesse.

Nõustume, et kumulatiivsete mõjude hindamine on oluline osa planeeringu keskkonnamõjude (strateegilisest) hindamisest. Samas ei ole kumulatiivsete mõjude hindamisel kohane arvesse võtta selliseid tegevusi, mille realiseerumine on ebakindel, mh seetõttu, et vastavad tegevused ei ole saanud nende elluviimiseks vajalikke lubasid.

Elektriühenduse rajamise eesmärgil koostatava planeeringu keskkonnamõjude hindamine on oma olemuselt pigem konkreetse projekti hindamine, mistõttu on kohane lähtuda EL KMH direktiivi (2011/92/EL) lisa IV, punkti 5, alapunktis e) väljendatud põhimõttest, mille kohaselt tuleks kumulatiivsete mõjude hindamisel arvestada teiste projektidega, mis on juba käimasolevad (st ellu viidud/rajatud) või vähemalt heaks kiidetud (st saanud vajalikud load nende elluviimiseks/rajamiseks).

Kuivõrd Saaremaast läände jäävate tuuleparkide ega neid teenindavate merekaablite osas ei ole antud nende rajamiseks vajalikke lube, ei ole põhjendatud nendega antud planeeringumenetluses ja planeeringu mõjude hindamisel arvestada. See oleks sisuliselt võimatu ka praktiliselt, kuivõrd teadmata on nii tuuleparkide võimsus ning sellega seotud merekaablite parameetrid kui nende asukoht.

Isegi kui Saaremaa elektrivarustuskindluse tagamiseks piisaks Ida-Saaremaale alajaama rajamisest, siis projekti esmaseks eesmärgiks on siiski rajada Eesti ja Läti vaheline täiendav elektriühendus. Selleks on vajalik rajada Saaremaad läbiv 330 kV elektriliin ning alajaamad ka Lääne-Saaremaale.

Esiteks on vaja Lääne-Saaremaa alajaama, et mereühendus nõ muutuks maismaaühenduseks. Teiseks soovivad alajaamaga liitumist saada ka Saaremaa edelaosa ettevõtted ja elektritootjad, mitte ainult saare idaosas.

Maakaabli ettepaneku osas anname teada, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu raames kogu trassi ulatuses maakaabli alternatiivi sisse ei tooda. Planeeringu materjalides selgitame täpsemalt, miks ei saa ühe krundi piires minna maakaablist ja miks ei ole üleüldiselt ühiskonna jaoks mõistlik, kui 330 kV liin on suures osas maakaablis.

Õhuliine kasutatakse kõrgepinge elektrisüsteemides eelkõige järgmistel põhjustel:

- Õhuliinid on pikema elueaga. Nimelt projekteeritakse ja rajatakse õhuliine 60 aastase elueaga, samal ajal kui maa- või merekaabli eluiga ei ületa 40 aastat.
- Õhuliin on palju vastupidavam ja lihtsamini parandatavam. Õhuliini saab parandada tundidega, kaableid nädalatega. Kaablite parandamiseks ning ühendamiseks kasutatakse ühendusmuhve, mille tegemine kõrgepingetaristus on pikk ja aeganõudev töö.
- Õhuliini läbilaskevõime on kaks korda suurem kui maakaablil. Kaablite isoleerivate omaduste tõttu ei saa sama energiahulka kaablis üle kanda.
- Sama läbilaskevõime juures on õhuliin maakaablist kordades odavam. Kuna taristut rajatakse kogu ühiskonnale, siis eeldus on, et rajatava taristu mõju elektri koguhinnale on võimalikult väike. Ühendus tuleb luua ühiskonnale kõige mõistlikuma kuluga.

Võttes arvesse eelpool toodud loetelu, eelistatakse õhuliine.

Maakaabli ettepaneku osas anname teada, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu raames kogu trassi ulatuses maakaabli alternatiivi sisse ei tooda. Planeeringu materjalides selgitame täpsemalt, miks ei saa ühe krundi piires minna maakaablis ja miks ei ole üleüldiselt ühiskonna jaoks mõistlik, kui 330 kV liin on suures osas maakaablis.

Õhuliine kasutatakse kõrgepinge elektrisüsteemides eelkõige järgmistel põhjustel:

- Õhuliinid on pikema elueaga. Nimelt projekteeritakse ja rajatakse õhuliine 60 aastase elueaga, samal ajal kui maa- või merekaabli eluiga ei ületa 40 aastat.
- Õhuliin on palju vastupidavam ja lihtsamini parandatavam. Õhuliini saab parandada tundidega, kaableid nädalatega. Kaablite parandamiseks ning ühendamiseks kasutatakse ühendusmuhve, mille tegemine kõrgepingetaristus on pikk ja aeganõudev töö.
- Õhuliini läbilaskevõime on kaks korda suurem kui maakaablil. Kaablite isoleerivate omaduste tõttu ei saa sama energiahulka kaablis üle kanda.
- Sama läbilaskevõime juures on õhuliin maakaablist kordades odavam. Kuna taristut rajatakse kogu ühiskonnale, siis eeldus on, et rajatava taristu mõju elektri koguhinnale on võimalikult väike. Ühendus tuleb luua ühiskonnale kõige mõistlikuma kuluga.

Võttes arvesse eelpool toodud loetelu, eelistatakse õhuliine.

Kompensatsiooni ja talumistasu kohta saab täpsemat teavet maaomanikele koostatud juhendist: [juhendmaterjal maaomanikele](#).

Ühtlasi juhime tähelepanu, et hetkel on käimas planeerimisprotsess ning täpsustamisel on visandatud trassikoridoride alternatiivid, mida omavahel võrreldakse ja mille erinevaid mõjusid hinnatakse (sotsiaalsed, majanduslikud, kultuurilised ja keskkonnamõjud). Trassialternatiivide valimisel soovime võimalusel vältida metsamaad ning proovime kasutada võimalikult palju olemasolevaid trasse, et oleks võimalikult väike mõju inimestele, kinnistute väärtusele ja looduskeskkonnale. Alternatiivide võrdlemisel on sisendiks ka Teie poolt esitatud informatsioon. Uuringute läbiviimise, alternatiivide võrdlemise ja mõjude hindamise tulemusel selgitavad eksperdid välja sobivaima trassikoridori alternatiivi, mis selgub eeldatavasti järgmise aasta alguses. Sobivaima trassikoridori planeeringulahendust tutvustatakse avalikul väljapanekul ja arutelul, mille toimumisest teavitame nii personaalselt kui ka avalike infokanalite kaudu.

Eesti-Läti neljas elektriühendus loob eeldused Eesti taastuvenergia ekspordiks ja sobivas turuolukorras soodsa elektrienergia impordiks ning tugevdab riigi energiajulgeolekut. Lisaks loob see ühendus tugevama seose Saaremaa ning Mandri-Eesti ja Läti võrkude vahel.

Planeeringuala ja trassialternatiividega saab tutvuda [kaardirakenduses](#), mida jooksvalt täiendatakse.

Lisateave, sh korduma kippuvad küsimused (KKK) ja info selle kohta, kuidas toimitakse

erakinnistut läbiva elektriliini valituks osutamise korral, on selgitatud planeeringu kodulehel:
[Eesti-Läti neljas elektriühendus | Riigiplaneering.](#)

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Oidjärv

valdkonnajuht, osakonnajuhataja ülesannetes

Monika Korolkov

+372 5884 7055 monika.korolkov@mkm.ee